

[Frederik Lyngø.]

ker folk fra de produktive udsteder og bopladser ind til en uproduktiv tilværelse i byen.

Der er et par andre ting, jeg gerne vil berøre i forbindelse med finanslovdebatten.

Grønlandsbudgettet for 1957-58 er som i tidligere år krediteret et beløb på 4 mill. kr. hidrørende fra kryolitselskabet. Dette beløb har i hvert fald i de sidste 4 år været det samme, uanset at man ved, at aktieudbyttet varierer fra år til år og ligger omkring 30 mill. kr. Mon der ikke skulle være mulighed for at hæve dette beløb? Det er da råstoffet fra Grønlands undergrund, som gennem mange år har støttet udviklingen i Grønland. Jeg spørger blot, fordi jeg finder det ejendommeligt, at beløbet i det mindste i de 4 sidste år ikke er blevet ændret.

Mit andet spørgsmål er, om Grønland mon i fremtiden kan forvente at nyde godt af det i år så heldigt påbegyndte arbejde med udvinding af bly i Østgrønland.

Mit tredje spørgsmål er, om det mon ikke vil blive en gevinst for Grønland, hvis den omtalte canadiske jernmalmskoven i Sydgrønland kan komme i stand. Der bliver formentlig tale om havneafgifter og afgift for benyttelse af landområder. Det må formodes, at der, dersom sagen realiseres, kan blive tale om et godt forretningsmæssigt anlæg for Grønland.

Der er også noget andet, jeg meget gerne vil nævne i denne forbindelse. Kunne man ikke tænke sig, at en del af den opvoksede arbejderstand i byerne i Grønland efterhånden kan få beskæftigelse i de industriforetagender, der arbejder i Grønland. Jeg tænker nærmest på arbejdet i kryolitminen. Det er mig bekendt, at der gennem de sidste 50 år kun har været beskæftiget 2 — siger og skriver to — grønlandere som aktive minearbejdere i kryolitbruddet og endda kun i kortere perioder. I de sidste 10 år har en halv snes unge grønlandere været beskæftiget som stueture i arbejderboligerne samt en del unge grønlanderinder som tjenestepiger hos funktionærerne, men ingen

grønlandere har været beskæftiget som aktive minearbejdere.

Og hvad med blyminen i Østgrønland? Kan man ikke begynde gradvis at anvende grønlandsk arbejdskraft dér?

Vi har i Grønland i dag en voksende arbejderstab, der om vinteren ofte bliver arbejdsledig. Hele den mandlige befolkning i Grønland kan vel heller ikke blive fiskere, fangere, fåreavlere eller tage særlig uddannelse? Hvorfor udelukkende anvende dansk eller udenlandsk arbejdskraft i disse miner? Hvorfor ikke give den grønlandske arbejdskraft mulighed for en indbringende fortjeneste på et sådant område? Vi har da set, at grønlandsk arbejdskraft udmærket lader sig anvende i kulminen og i sin tid som arbejdere i marmorbruddet.

Den påstand, at grønlanderne ikke kan, er ikke i længden holdbar. Selvfølgelig vil de kunne oplæres til det også, blot man prøver at uddanne dem til det.

For ca. 30 år siden oprettede man en oliefabrik under den kgl. grønlandske handel. Den blev placeret i Strandgade i København. Man har altid fra visse sider kritiseret dette og spurgt, hvorfor den absolut skal ligge i København i stedet for i Grønland. Spørgsmålet er blevet mere aktuelt i de seneste år, da vi jo efterhånden har fået flere industrianlæg i Grønland. Man ville, synes jeg, hvis man placerede virksomheden i Grønland, få friskere produkter til behandling — jeg tænker på produkter som sælspæk, spæk af hval, lever af haj og torsk o. s. v., og man ville også spare en del emballagetransporter, transporter af tønder, mellem Danmark og Grønland. Samtidig ville det give en hel del beskæftigelse til de grønlandske arbejdere. Det må jo være målet, at grønlanderne delagtiggøres i de foretagender, der findes i landet, så at de kan nyde godt af de indtjeningsmuligheder, der frembyder sig, og selv være med i det sunde produktionsliv ved fremskaffelsen af landets egne råstoffer.

Til slut kun en lille bemærkning om bevillingerne til videnskabelig undersøgelse